EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 10.7.2023
COM(2023) 363 final

# POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

## o oceni, v kolikšni meri so države članice sprejele potrebne ukrepe za uskladitev z Direktivo (EU) 2019/713 o boju proti goljufijam in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/413/PNZ

## 1. Uvod

Goljufije in ponarejanje v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi, kot so kreditne ali plačilne kartice, so pomemben vir dohodka za organizirani kriminal in omogočajo druge kriminalne dejavnosti, kot so terorizem, trgovina s prepovedanimi drogami in trgovina z ljudmi. Ta kazniva dejanja povzročajo velike izgube: skupna vrednost goljufivih transakcij s karticami, izdanimi v enotnem območju plačil v eurih (SEPA), je v letu 2019 dosegla 1,87 milijarde EUR[1]. Velika večina goljufivih transakcij je povezana z goljufijami na daljavo (CNP): v letu 2019 je 80 % vrednosti goljufij s karticami nastalo iz transakcij na daljavo, tj. plačil prek spleta, e-pošte ali telefona[2]. Goljufije na daljavo so v letu 2019 povzročile 1,50 milijarde EUR izgub zaradi goljufij, kar je 4,3 % več kot v predhodnem letu[3].

Obstaja jasna čezmejna razsežnost: več kot polovica skupne vrednosti goljufij v letu 2019 je bila povezana s čezmejnimi transakcijami v enotnem območju plačil v eurih (SEPA). Z geografskega vidika so domače transakcije predstavljale 89 % vrednosti vseh kartičnih transakcij v letu 2019, vendar le 35 % goljufivih transakcij. Čezmejne transakcije v območju SEPA so predstavljale 9 % vseh kartičnih transakcij v smislu vrednosti, toda 51 % prijavljenih goljufij[4].

Za učinkovit boj proti tem kaznivim dejanjem morajo države članice skupaj določiti, katera dejanja bi se morala šteti za goljufije in ponarejanje v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi. Potrebne so tudi primerljive ravni sankcij ter operativna sredstva za prijavo kaznivih dejanj in izmenjavo informacij med organi. Zato sta Evropski parlament in Svet 17. aprila 2019 sprejela Direktivo (EU) 2019/713 (v nadaljnjem besedilu: Direktiva) o boju proti goljufijam in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/413/PNZ[5]. To poročilo je odziv na zahtevo iz člena 21 Direktive.

### 1.1 Cilji in področje uporabe Direktive

Cilja Direktive sta približevanje kazenskega prava držav članic[6] na področju goljufij in ponarejanja v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi ter izboljšanje sodelovanja med pristojnimi organi. V ta namen Direktiva določa minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in sankcij. Področje uporabe Direktive je široko in zajema vsakršno „nematerializirano ali materializirano zaščiteno napravo, predmet ali zapis ali kombinacijo navedenega, ki ni zakonito plačilno sredstvo in ki posamično ali v povezavi s postopkom ali več postopki imetniku ali uporabniku omogoča prenos denarja ali denarne vrednosti, vključno prek digitalnih sredstev menjave“ (člen 2, točka (a))[7]. S to opredelitvijo bi bila na primer zajeta

[1] Evropska centralna banka, Seventh report on card fraud (Sedmo poročilo o goljufijah s karticami), na voljo na https://www.ecb.europa.eu/pub/cardfraud/html/ecb.cardfraudreport202110~cac4c418e8.sl.html.

[2] Prav tam.

[3] Prav tam.

[4] Prav tam.

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32019L0713

[6] V nadaljnjem besedilu, če ni izrecno navedeno drugače, se izraz „države članice“ ali „vse države članice“ nanaša na države članice, ki jih zavezuje Direktiva, torej vse države članice EU razen Danske in Irske, ki nista sodelovali pri sprejetju Direktive, v skladu s Protokolom o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji (PEU) in Pogodbi o delovanju Evropske unije (PDEU), in v skladu s Protokolom št. 21 o stališču Združenega kraljestva in Irske.

[7] Vsi navedeni členi se nanašajo na člene Direktive, razen če je navedeno drugače.

mobilna plačilna aplikacija v povezavi s postopkom avtorizacije (npr. PIN). Vključuje tudi virtualne valute (člen 2, točka (d), in člen 6).

**Direktiva opredeljuje posebna kazniva dejanja**, in sicer so to:

- goljufiva uporaba negotovinskih plačilnih instrumentov (člen 3),
- kazniva dejanja, povezana z goljufivo uporabo materializiranih negotovinskih plačilnih instrumentov (člen 4),
- kazniva dejanja, povezana z goljufivo uporabo nematerializiranih negotovinskih plačilnih instrumentov (člen 5),
- goljufije, povezane z informacijskimi sistemi (člen 6),
- nezakonito zagotavljanje pripomočkov, ki se uporabljajo za storitev navedenih kaznivih dejanj (člen 7).

Poleg tega Direktiva **razširja kazensko odgovornost** na fizične in ali/pravne osebe, ki spodbujajo in podpirajo storitev navedenih kaznivih dejanj ali pri njih pomagajo, ter na poskus storitve takih kaznivih dejanj (člen 8).

Najnižje ravni najvišjih zagroženih **sankcij** za kazniva dejanja iz Direktive so določene v členu 9.

Naslednji členi določajo minimalne pogoje za **odgovornost pravnih oseb** (člen 10) in sankcije, ki vključujejo kazenske ali nekazenske denarne kazni, ter vsebujejo vzorčni seznam drugih sankcij zoper nje (člen 11).

Cilj člena 12 je zagotoviti, da so storilci, kot so opredeljeni v Direktivi, preganjani za kazniva dejanja iz členov 3 do 8 Direktive. Vzpostaviti je treba **pristojnost** države članice, če (a) je kaznivo dejanje v celoti ali deloma storjeno na njenem ozemlju in/ali (b) je storilec njen državljan. Drugače povedano, člen 12(1), točka (a), Direktive določa načelo teritorialnosti, medtem ko točka (b) tega člena vodi k načelu aktivnega državljanstva.

Člen 13(1) Direktive določa, da morajo biti **preiskovalna orodja** za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj iz členov 3 do 8 učinkovita, sorazmerna ter na voljo odgovornim osebam, enotam in službam. Organi, ki preiskujejo ali preganjajo navedena kazniva dejanja, bi morali brez nepotrebnega odlašanja prejeti informacije v zvezi s kaznivimi dejanji iz členov 3 do 8, kot določa člen 13(2) Direktive.

V zvezi z izmenjavo informacij morajo države članice na podlagi člena 14 zagotoviti, da imajo operativne nacionalne **kontaktne točke**, ki so na voljo 24 ur na dan in vse dni v tednu, da lahko na vsako nujno zaprosilo iz tujine odgovorijo v osmih urah.

Poleg tega člen 15(1) Direktive zahteva, da države članice vzpostavijo ustrezne kanale, ki omogočajo **prijavo kaznivih dejanj** iz členov 3 do 8 javnim organom brez nepotrebnega odlašanja. Zlasti finančne institucije so pozvane, naj domnevne goljufije prijavijo organom preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter sodnim organom (člen 15(2)). Prijavljanje je pogosto začetna točka kazenskih preiskav (uvodna izjava 27).

Nazadnje člena 16 in 17 Direktive obravnavata **pomoč in podporo žrtvam** oziroma **preprečevanje**.

1.2 Namen in metodologija poročila

S členom 20 Direktive se od držav članic zahteva, da do 31. maja 2021 sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev z Direktivo, ter jih sporočijo Komisiji.

To poročilo je odgovor na zahtevo iz člena 21 Direktive, da mora Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti poročilo, v katerem oceni, v kolikšni meri so države članice sprejele potrebne ukrepe za uskladitev z Direktivo. Poročilo, ki je prvo poročilo na podlagi člena 21, zagotavlja pregled glavnih ukrepov za prenos, ki so jih sprejele države članice.

Prenos v državah članicah je vključeval zbiranje informacij o ustrezni zakonodaji in upravnih ukrepih, njihovo analizo, pripravo nove zakonodaje ali (v večini primerov) spreminjanje obstoječih aktov, njihovo spremljanje vse do sprejetja ter nazadnje poročanje Komisiji.

Do roka za prenos (31. maj 2021) je devet držav članic Komisijo obvestilo, da so v celoti prenesle Direktivo, in sporočilo svoje ukrepe za prenos. Komisija je julija 2021 začela postopke za ugotavljanje kršitev zaradi neizpolnjene obveznosti sporočanja nacionalnih ukrepov za prenos zoper preostalih 16 držav članic: AT, BE, BG, CY, CZ, EL, ES, HR, IT, LU, LV, MT, PL, PT, RO in SI[8]. Medtem ko je 15 držav članic od tedaj sporočilo svoje ukrepe za prenos, na dan 30. aprila 2023 postopek za ugotavljanje kršitev zaradi neizpolnjene obveznosti sporočanja nacionalnih ukrepov za prenos zoper BG še vedno poteka[9].

Nadaljnji opis in analiza v tem poročilu temeljita na informacijah o nacionalnih ukrepih za prenos, ki so jih države članice predložile do 31. januarja 2023. Uradna obvestila, prejeta po navedenem datumu, niso bila upoštevana. Upoštevani so bili vsi sporočeni ukrepi v zvezi z nacionalno zakonodajo, sodne odločbe in po potrebi splošna pravna teorija. Poleg tega je Komisija v času priprave analize neposredno stopila v stik z državami članicami, če je bilo to ustrezno, za dodatne informacije ali pojasnila. V analizi so bile upoštevane vse zbrane informacije.

Poleg težav, opredeljenih v tem poročilu, morda obstajajo tudi drugi izzivi pri prenosu in druge določbe, ki Komisiji niso bile sporočene, prav tako pa lahko v prihodnje pride do zakonodajnih in nezakonodajnih sprememb. Zato to poročilo Komisiji ne preprečuje, da bi nadalje ocenila nekatere določbe ter države članice še naprej podpirala pri prenosu in izvajanju Direktive.

[8] Imena držav članic so v tem dokumentu okrajšana v skladu z naslednjim seznamom: http://publications.europa.eu/code/sl/sl-5000600.htm.

[9] Informacije o odločitvah Komisije v zvezi s postopki za ugotavljanje kršitev so na voljo na naslednjem spletnem mestu: http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_code=sl.

## 2. Ukrepi za prenos

2.1 Pravna opredelitev pojmov

V členu 2 so navedene naslednje opredelitve glavnih pojmov, ki se uporabljajo v Direktivi, in sicer: negotovinski plačilni instrument; zaščitena naprava, predmet ali zapis; digitalno sredstvo menjave; virtualna valuta; informacijski sistem; računalniški podatki; pravna oseba.

Države članice so se pri prenosu opredelitev na splošno opirale na zakonodajo, ki je bila sprejeta pred Direktivo ali po njenem začetku veljavnosti. V nekaterih primerih, kjer ni določb, ki bi posebej določale opredelitve, so kazniva dejanja prenesena s splošnimi določbami kazenskega zakonika, ki imajo širše področje uporabe, npr. določbami o kraji. Če torej država članica ni sporočila dobesednega prenosa opredelitve, to ne kaže nujno na nepopolnost ali neskladnost.

Poleg tega se več opredelitev navzkrižno sklicuje na opredelitve v drugih direktivah.

a) Negotovinski plačilni instrumenti

Pri oceni je bil odkrit najmanj en primer nepopolnega prenosa, saj opredelitev, ki jo določa Okvirni sklep Sveta 2001/413/PNZ, ni bila posodobljena. Zato se nanaša le na materializirane plačilne instrumente in ne zajema „zaščitene naprave, predmeta ali zapisa ali kombinacije navedenega“, kot določa opredelitev v Direktivi.

b) Zaščitena naprava, predmet ali zapis

Več držav članic ni preneslo te opredelitve (BG, CZ, EE, ES, FI, HR, LT, NL, PL, PT, RO, SI). To se ne šteje nujno za primer neskladnosti, saj je pomen običajno sam po sebi razumljiv ali pa ga je mogoče izpeljati iz besedila opredelitve negotovinskega plačilnega instrumenta. V nekaterih državah je ta pojem pojasnjen v pripravljalnem gradivu.

c) Digitalna plačilna sredstva in virtualna valuta

Ti opredelitvi sta osrednjega pomena za Direktivo 2019/713, katere glavni cilj je bil obravnavati dejstvo, da Okvirni sklep 2001/413/PNZ ni več odražal sedanjih razmer ter ni zadovoljivo obravnaval novih izzivov in tehnološkega razvoja, kot so virtualne valute in mobilna plačila, ki jih je bilo treba vključiti, da se zagotovi celovit odziv na ta pojav in zapolnijo nenamerne vrzeli pri inkriminaciji.

Glavna težava pri prenosu je bilo zajetje virtualne valute, opredeljene v členu 2, točka (d), Direktive. Čeprav je elektronski denar opredeljen v vseh državah članicah, pogosto zaradi prenosa direktive o e-denarju[10], opredelitev in zajetje virtualnega denarja nista vselej povsem jasna.

[10] Direktiva 2009/110/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti ter nadzoru skrbnega in varnega poslovanja institucij za izdajo elektronskega denarja ter o spremembah direktiv 2005/60/ES in 2006/48/ES in razveljavitvi Direktive 2000/46/ES (UL L 267, 10.10.2009).

V HU se virtualna valuta šteje za premoženje in elektronski podatek, zato je lahko predmet zaplembe premoženja in zasega. Podobno v PL virtualna valuta ni opredeljena v zakonodaji in obstaja določena negotovost glede vprašanja, ali bi bila zajeta z različnimi kaznivimi dejanji, ki so pomembna za prenos Direktive, čeprav bi virtualna valuta po mnenju nekaterih avtorjev lahko spadala v okvir določb kazenskega zakonika, ki ureja kazniva dejanja v zvezi z informacijami, nosilci podatkov ali informacijskimi podatki.

Številne države članice so ti opredelitvi namesto v kazensko pravo prenesle s finančnimi predpisi (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, HR, HU, LT, LU, LV, SI). Vendar sklicevanje na ustrezne določbe v nacionalni zakonodaji, ki opredeljuje kazniva dejanja, ni vsebovano v vseh teh primerih. Nazadnje, v treh državah članicah (IT, MT, RO) sta obe opredelitvi preneseni v kazenski zakonik.

d) Informacijski sistem

V členu 2, točka (e), je „informacijski sistem“ opredeljen s sklicevanjem na točko (a) člena 2 Direktive 2013/40/EU. Vse države članice so to opredelitev prenesle v skladu z Direktivo.

e) Računalniški podatki

Računalniški podatki so v členu 2, točka (f), opredeljeni s sklicevanjem na točko (b) člena 2 Direktive 2013/40/EU. Vse države članice so člen 2, točka (f), prenesle v skladu z Direktivo.

f) Pravna oseba

Nazadnje je v členu 2, točka (g), opredeljena „pravna oseba“. Skoraj vse države članice so ta izraz prenesle v svojo zakonodajo. Izjema je le SE, kjer „pravna oseba“ ni opredeljena. Najbližji v prenosu uporabljen izraz je „podjetje“. Ta izraz ni opredeljen v nobenem pravnem besedilu niti v doktrini ali sodni praksi.

## 2.2 Posebna kazniva dejanja

a) Goljufiva uporaba negotovinskih plačilnih instrumentov

S členom 3, točka (a), Direktive se zahteva, da države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da se goljufiva uporaba ukradenega ali sicer protipravno prilaščenega ali pridobljenega negotovinskega plačilnega instrumenta kaznuje kot kaznivo dejanje, če je storjena naklepno.

Člen 3, točka (a), Direktive je preneslo 25 držav članic. Od 25 držav jih je 14 Direktivo preneslo z določbo, ki posebej obravnava goljufivo uporabo negotovinskih plačilnih instrumentov (AT, CY, ES, FI, HU, IT, LT, MT, NL, PT, RO, SE, SI, SK). Preostale države članice so se sklicevale na splošnejša kazniva dejanja, kot so goljufija in računalniško ponarejanje ali goljufije, povezane s plačilnimi sredstvi, ki niso omejena na negotovinske plačilne instrumente (BE, BG, CZ, DE, EE, EL, FR, HR, LU, LV, PL, SE, SK).

Zakonodaja HR se ne nanaša na uporabo ukradenih ali sicer protipravno prilaščenih plačilnih instrumentov; določba za prenos v HU se nanaša samo na elektronske negotovinske plačilne instrumente.

Kot določa člen 3, točka (b), Direktive, države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da se goljufiva uporaba ponarejenega ali prenarejenega negotovinskega plačilnega instrumenta kaznuje kot kaznivo dejanje, če je storjena naklepno.

Člen 3, točka (b), je bil na splošno prenesen v celoti.

Za prenos Direktive se 15 držav članic sklicuje na nacionalne določbe o negotovinskih plačilnih instrumentih (AT, CY, DE, EE, ES, FI, HR, HU, IT, LT, MT, NL, PT, RO, SI), medtem ko nacionalna zakonodaja za prenos v desetih državah članicah zajema splošnejša kazniva dejanja, kot je kraja ali goljufija, ali kazniva dejanja, povezana s plačilnimi instrumenti, vendar ne posebej negotovinskimi instrumenti (BE, BG, CZ, EL, FR, LU, LV, PL, SE, SK).

b) Kazniva dejanja, povezana z goljufivo uporabo materializiranih negotovinskih plačilnih instrumentov

V skladu s členom 4 Direktive morajo države članice sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev, da se naklepno storjena ravnanja, navedena v njegovih pododstavkih, kaznujejo kot kazniva dejanja. Pododstavki zajemajo tatvino ali drugo protipravno prilastitev materializiranega negotovinskega plačilnega instrumenta (a); goljufivo ponarejanje ali prenarejanje materializiranega negotovinskega plačilnega instrumenta (b); posest ukradenega ali sicer protipravno prilaščenega, ali ponarejenega ali prenarejenega materializiranega negotovinskega plačilnega instrumenta za goljufivo uporabo (c); pridobitev zase ali za druge, vključno s prejetjem, prilastitvijo, nakupom, prenosom, uvozom, izvozom, prodajo, prevozom ali razširjanjem ukradenega, ponarejenega ali prenarejenega materializiranega negotovinskega plačilnega instrumenta za goljufivo uporabo (d).

Medtem ko se večinoma zdi, da je bil člen 4 prenesen bolj ali manj dobesedno, v nekaj primerih nacionalni prenos vzbuja pomisleke, ko gre za posebna dejanja pridobitve zase ali za druge ukradenega, ponarejenega ali prenarejenega materializiranega negotovinskega plačilnega instrumenta za goljufivo uporabo.

c) Kazniva dejanja, povezana z goljufivo uporabo nematerializiranih negotovinskih plačilnih instrumentov

Člen 5 Direktive inkriminira ravnanja, povezana z goljufivo uporabo nematerializiranih negotovinskih plačilnih instrumentov. Po ugotovitvah analize ta člen očitno ni povzročil težav pri prenosu. V večini primerov se nacionalna določba uporablja za materializirane in nematerializirane negotovinske plačilne instrumente. Približno polovica držav članic je člen 5 prenesla s splošnejšimi določbami (BE, BG, DE, EE, FI, HR, FR, LV, PL, SE, SK), več kot polovica držav članic pa ga je prenesla z določbo, ki se posebej nanaša na goljufivo uporabo negotovinskih plačilnih instrumentov (AT, CY, CZ, EL, ES, HU, IT, LT, LU, NL, PT, RO, SI).

d) Goljufije, povezane z informacijskimi sistemi

V skladu s členom 6 morajo države članice zagotoviti, da se opravljanje ali povzročanje prenosa denarja, denarne vrednosti ali virtualne valute, ki povzroči protipravno izgubo premoženja druge osebe, za pridobitev protipravne premoženjske koristi za storilca ali tretjo osebo kaznuje kot kaznivo dejanje, če je storjeno naklepno z neupravičenim oviranjem ali motenjem delovanja informacijskega sistema (člen 6, točka (a)), ali neupravičenim vnosom, spremembo, izbrisom ali posredovanjem računalniških podatkov ali preprečevanjem oziroma onemogočanjem dostopa do takih podatkov (člen 6, točka (b)). Vse države članice so prenesle člen 6.

e) Pripomočki, ki se uporabljajo za storitev kaznivih dejanj

V skladu s členom 7 Direktive morajo države članice sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se kot kaznivo dejanje kaznuje izdelava, pridobitev zase ali za druge, ali dajanje na voljo naprave ali instrumenta, računalniških podatkov ali katerega koli drugega sredstva, prvotno zasnovanega ali posebej prilagojenega za namen storitve katerega koli kaznivega dejanja iz točk (a) in (b) člena 4, točk (a) in (b) člena 5 ali iz člena 6, vsaj, kadar je navedeno storjeno z namenom, da bi bila ta sredstva uporabljena.

Velika večina držav članic je prenesla člen 7 Direktive (AT, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LV, NL, RO, SE, SI, SK).

Šest držav je člen 7 Direktive preneslo z določbami, ki se sklicujejo na splošnejše določbe, bodisi o splošnih kaznivih dejanjih, kot je kraja, bodisi o finančnih instrumentih in plačilnih sredstvih (BG, FI, FR, LV, SE, SK). Sedemnajst držav ga je preneslo s posebno določbo o pripomočkih, ki se uporabljajo za storitev različnih kaznivih dejanj iz Direktive, povezanih z materializiranimi ali nematerializiranimi negotovinskimi plačilnimi instrumenti (AT, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, HR, HU, IT, LT, LU, MT, NL, PL, RO, SI).

Pet držav članic se je pri prenosu očitno spopadalo s težavami (BE, BG, HU, PL, PT).

2.3 Splošna pravila za zadevna kazniva dejanja

a) Napeljevanje, pomoč in poskus

Na podlagi člena 8(1) Direktive morajo države članice zagotoviti, da se napeljevanje h kaznivemu dejanju iz členov 3 do 7 ali pomoč pri njegovi storitvi kaznuje kot kaznivo dejanje.

To določbo so prenesle vse države članice. Velika večina držav članic je Direktivo prenesla z že obstoječim členom o napeljevanju in pomoči na splošno (AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK). Dve državi članici (CY, MT) pa sta sklenili uvesti novo določbo, ki se uporablja samo v kontekstu kaznivih dejanj iz Direktive.

V skladu s členom 8(2), prvi stavek, Direktive morajo države članice zagotoviti, da se poskus storitve kaznivega dejanja iz člena 3, člena 4, točka (a), (b) ali (d), člena 5, točka (a) ali (b), ali člena 6 kaznuje kot kaznivo dejanje. Zdi se, da so vse države članice to določbo prenesle v celoti, razen BE, LU in SI.

Tudi v tem primeru je večina držav članic Direktivo prenesla z že obstoječo določbo, ki se nanaša na poskus na splošno (AT, BG, CZ, EE, EL, ES, FR, HR, HU, IT, LT, LV, NL, PL, PT, SE, SK). Druge države članice so jo vključile v poseben ukrep za prenos (CY, DE, FI, MT, RO).

Države članice morajo tudi zagotoviti, da se vsaj poskus goljufive pridobitve protipravno pridobljenega, ponarejenega ali prenarejenega nematerializiranega negotovinskega plačilnega instrumenta zase ali za drugo osebo (člen 5, točka (d)) kaznuje kot kaznivo dejanje (člen 8(2), drugi stavek).

Ocena je pokazala, da bi za inkriminacijo poskusa v dveh državah članicah (HR, SI) lahko veljale omejitve, ki v Direktivi niso določene.

Vse preostale države članice so prenesle ustrezne določbe Direktive. To so storile bodisi s členom o poskusu na splošno (AT, BE, BG, CZ, IT, EE, EL, ES, FR, HU, LT, LU, LV, NL, PL, PT, SE, SK) bodisi s posebnim ukrepom za prenos (CY, DE, FI, MT, RO).

b) Sankcije

Člen 9 določa, da se kazniva dejanja iz členov 3 do 8 kaznujejo z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi sankcijami in določa tudi najvišje zaporne kazni za različna kazniva dejanja.

Čeprav so države članice na splošno prenesle člen 9 Direktive, so bile pri oceni ugotovljene morebitne težave v zvezi z obsegom opredelitve pri členu 9(2) v HR ter členu 9(6) v BE, CZ, HR in HU.

Primerjava sankcij, ki so jih države članice določile za različna kazniva dejanja, je zapletena, saj so kazniva dejanja zajeta tako s splošnimi kot tudi posebnimi določbami. Države članice so se pri prenosu Direktive z določbami o splošnih kaznivih dejanjih oprle na več nacionalnih določb za inkriminacijo enega od dejanj, ki jih Direktiva prepoveduje. Posledično se za to določeno kaznivo dejanje uporablja več najvišjih možnih sankcij, kar pomeni, da bi bila dejanska najvišja sankcija odvisna od vsakega posameznega primera, od pristopa, ki ga uporabijo sodišča, in od nacionalnih predpisov o kumuliranju sankcij. V PL je na primer predpisano, da lahko eno dejanje predstavlja samo eno kaznivo dejanje. Če ima ravnanje lastnosti dveh ali več določb kazenskega prava, se mora sodišče odločiti za eno določeno kaznivo dejanje. Nasprotno pa v BG v primerih, kjer poseben del kazenskega zakonika določa naložitev dveh ali več kumuliranih sankcij za določeno kaznivo dejanje, sodišče določi obseg posamezne sankcije tako, da je vsota skladna s splošnimi cilji sankcije.

Poleg tega lahko določbe vsebujejo oteževalne okoliščine, zaradi katerih se lahko zgornja meja dvigne in sankcije zvišajo. Najvišja sankcija je zato odvisna od načina storitve kaznivega dejanja. Splošna določba o poneverbi v HR na primer določa najvišjo sankcijo petih let zaporne kazni. Če storilec uporabo silo, je najvišja sankcija deset let, če pa je bila z dejanjem pridobljena pomembna premoženjska korist, storilcu grozi do 12 let zaporne kazni. V DE je za prenarejanje materializiranih negotovinskih plačilnih instrumentov zagroženih največ pet let zaporne kazni. Če pa je storilec ravnal s komercialnimi nameni, je najvišja sankcija deset let.

Ocena je še razkrila, da so v večini primerov pragi, določeni v nacionalni zakonodaji, strožji od tistih v Direktivi. Razlika je lahko znatna: za ponarejanje denarja je najvišja zagrožena zaporna kazen do 15 let v BG in LU in do 25 let v PL. Samo dve državi članici (AT, MT) določata enake (ali skoraj enake) najvišje sankcije kot v Direktivi.

c) Odgovornost pravnih oseb

Ocena je pokazala, da je 16 držav članic člen 10 Direktive preneslo z že obstoječo splošno določbo svojega kazenskega zakonika (AT, CZ, BE, BG, DE, EE, ES, FR, HR, HU, LU, LV, NL, PT, RO, SE), devet držav članic pa ga je preneslo z zakonom, ki posebej obravnava odgovornost pravnih oseb v okviru Direktive (CY, EL, FI, IT, LT, MT, PL, SI, SK).

d) Sankcije za pravne osebe

V skladu s členom 11 morajo države članice določiti učinkovite, sorazmerne in odvračilne sankcije v obliki kazenskih ali nekazenskih denarnih kazni tudi za pravne osebe. Take sankcije so določile vse države članice.

Člen 11 določa možnost, da države članice vključijo različne posebne sankcije za pravne osebe, kot so prenehanje upravičenosti do javnih ugodnosti ali prenehanje pravne osebe na podlagi sodne odločbe. Šest držav članic sploh ni uporabilo možnosti iz člena 11 Direktive (AT, BG, EE, FI, NL, SE). Preostalih 19 držav je člen 11 preneslo bodisi v celoti bodisi delno (BE, CY, CZ, DE, EL, ES, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, PL, PT, RO, SI, SK).

e) Pristojnost

Ta člen, v skladu s katerim morajo države članice vzpostaviti pristojnost za kazniva dejanja, ki so storjena na njihovem ozemlju ali ki jih storijo njihovi državljani, je v vseh državah članicah prenesen s splošnimi določbami nacionalnega kazenskega zakonika ali zakonika o kazenskem postopku. Zato se načelo teritorialnosti in načelo aktivnega državljanstva uporabljata splošno in ne posebej za kazniva dejanja, ki jih ureja ta direktiva. CY je obenem prenesel člen 12 v nacionalni zakon o boju proti goljufijam in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi, PT pa v zakon o kibernetskem kriminalu.

Vse države članice so prenesle člen 12(1), točki (a) in (b).

Člen 12(3) omogoča, da država članica vzpostavi pristojnost za kaznivo dejanje in členov 3 do 8 Direktive, storjeno zunaj njenega ozemlja, tudi kadar (a) ima storilec običajno prebivališče na njenem ozemlju; (b) je kaznivo dejanje storjeno v korist pravne osebe s sedežem na njenem ozemlju, ali (c) je kaznivo dejanje storjeno zoper njenega državljana ali osebo z običajnim prebivališčem na njenem ozemlju. Štirinajst držav članic (BE, CY, CZ, DE, EL, ES, FI, HR, LT, LV, MT, NL, SE, SK) je uporabilo možnost, določeno v členu 12(3), točka (a); 12 držav članic (BE, CY, CZ, EL, FI, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SK) je preneslo člen 12(3), točka (b), 16 držav članic (AT, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, HR, HU, LV, MT, RO, SE, SI) pa je razširilo svojo pristojnost v skladu s členom 12(3), točka (c). V zvezi z navedeno točko (c) je bila v BG, DE, EE, HU, RO in SI pristojnost vzpostavljena za kaznivo dejanje, storjeno zunaj njihovega ozemlja, če je kaznivo dejanje storjeno (samo) zoper enega od njihovih državljanov (s čimer so izpuščene osebe z običajnim prebivališčem). AT določa, da njen sistem kazenskega pravosodja preganja kazniva dejanja, storjena v tujini, če sta storilec in žrtev Avstrijca. CY, CZ, EL, FI, LV in MT so uporabili vse tri izbirne določbe iz člena 12(3).

2.4 Operativna vprašanja

a) Učinkovite preiskave in sodelovanje

Preiskovalna orodja za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj iz členov 3 do 8 niso v vseh državah članicah izrecno vključena v zakonodajo, s katero je prenesena Direktiva, temveč so vključena v splošnejšo zakonodajo, kot so zakoniki o kazenskem postopku. Možnost uporabe preiskovalnega orodja v določenem primeru je običajno povezana s sankcijo za zadevno kaznivo dejanje; kot torej nakazuje že določba v Direktivi, bodo preiskovalna orodja, ki se uporabljajo v boju proti organiziranemu kriminalu ali v drugih primerih hudih kaznivih dejanj, na voljo tudi za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, opredeljenih v tej direktivi. Izjemnost nekaterih preiskovalnih orodij in potreba po sorazmernosti s kaznivim dejanjem sta najpogosteje vključena v ustrezne pravne določbe in/ali v ustavo.

Organi, ki preiskujejo ali preganjajo navedena kazniva dejanja, bi morali brez nepotrebnega odlašanja prejeti informacije v zvezi s kaznivimi dejanji iz členov 3 do 8, kot določa člen 13(2) Direktive. Drugače povedano, organi preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter drugi pristojni organi bi morali imeti pravočasen dostop do ustreznih informacij za namene preiskovanja in pregona kaznivih dejanj iz te direktive (uvodna izjava 22). Zakonik o kazenskem postopku pogosto določa različne sisteme prijavljanja za hitro in učinkovito prijavo kaznivih dejanj (v smislu členov 3 do 8 Direktive). Ti sistemi prijavljanja vključujejo: dolžnost javnih organov, da prijavljajo; sistem žvižgaštva; postopek prijave; obveznost ponudnikov plačilnih storitev, da prijavljajo hude operativne ali varnostne incidente, ter pravico fizičnih oseb, da prijavljajo incidente. Obenem lahko nekateri specifični zakoni zagotavljajo, da se prijave varnostnih incidentov (vključno s prijavami hudih kaznivih dejanj, kot so nedovoljena pridobitev, ponarejanje in sprememba plačilnega sredstva) čim prej sporočijo ustreznim organom. O takih zakonih so poročali AT, CZ, LT, FI, MT in PT.

Pogoj, da morajo ustrezni organi brez nepotrebnega odlašanja prejeti predložene informacije, pogosto ni izrecno prenesen.

b) Izmenjava informacij

Izmenjavo informacij med nacionalnimi organi preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj za namene preiskovanja in pregona kaznivih dejanj, med njimi tistih iz členov 3 do 8 Direktive, je mogoče spodbuditi prek operativnih kontaktnih točk (uvodna izjava 26). Člen 14(1), prvi stavek, Direktive zagotavlja, da države članice dejansko vzpostavijo take kontaktne točke in da so te na voljo 24 ur na dan in sedem dni na teden. Dalje morajo države članice v skladu z drugim stavkom zagotoviti, da imajo vzpostavljene postopke, tako da se lahko zaprosila za nujno pomoč obravnavajo takoj in da nanje pristojni organ odgovori v osmih urah, pri čemer navede najmanj, ali bo na zaprosilo za pomoč odgovoril ter obliko tega odgovora in predvideni čas, v katerem ga bo poslal.

Naslednje države članice so se odločile, da bodo za namene, opisane v tej direktivi, uporabile obstoječo operativno kontaktno točko: AT, BE, CY, EE, EL, ES, FR, HU, IT, LT, LV, NL, PL, PT, SE.

Preglednica 1 vključuje pregled vzpostavljenih kontaktnih točk. V BG, CZ, LU, SI in HR kontaktne točke niso bile ugotovljene.

*Preglednica 1 Operativne kontaktne točke*

| DČ | Kontaktna točka | DČ | Kontaktna točka |
|---|---|---|---|

| | | | |
|---|---|---|---|
| **AT** | Zvezni kriminalistični urad | **EE** | Ministrstvo za pravosodje |
| **BE** | Direktorat za operativne policijske informacije | **FI** | Nacionalni obveščevalni urad |
| **BG** | – | **FR** | Oddelek za mednarodne odnose osrednjega direktorata pravosodne policije |
| **CY** | Ciprska policija | **HR** | – |
| **CZ** | – | **HU** | Center za mednarodno sodelovanje v kazenskih zadevah (NEBEK) |
| **DE** | 16 kriminalističnih uradov zveznih dežel in en zvezni kriminalistični urad – osrednje kontaktne točke za kibernetski kriminal | **MT** | Malteška policija |
| **EL** | Helenska policija (Oddelek za mednarodno policijsko sodelovanje) | **ES** | Celica za usklajevanje v nujnih razmerah |
| **IT** | Pisarna za mednarodne operacije službe za mednarodno policijsko sodelovanje | **NL** | Nacionalni center za mednarodno pravno pomoč (LIRC) |
| **LT** | 2. oddelek odbora za upravljanje sil policijskega oddelka v okviru ministrstva za notranje zadeve Republike Litve in odbor za mednarodne odnose litovskega urada kriminalistične policije | **PL** | Generalna policijska uprava |
| **LV** | Nacionalna policija | **PT** | Kriminalistična policija |
| **RO** | Oddelek za pregon in kazenske preiskave generalnega državnega tožilstva | **SE** | Policijska služba |
| **SI** | – | **SK** | Urad kriminalistične policije prezidija policijskih sil Slovaške republike |

Člen 14(1), drugi stavek, Direktive se v praksi izvaja v nekaj državah članicah. Za BE, BG, CZ, LV, RO, FR, HR, LU, NL, PL, SE in SK ni bilo mogoče najti informacij o postopkih, ki se uporabljajo za nujna zaprosila.

c) Prijavljanje kaznivih dejanj

Države članice morajo tudi dati na voljo ustrezne kanale za prijavo. Taki kanali za prijavo domnevnih goljufij ali splošneje za prijavo morebitnih kaznivih dejanj se lahko določijo v zakonodajnih aktih. Države članice so prijavljanje kaznivih dejanj pogosto določile kot obveznost za določene kategorije (fizičnih in pravnih) oseb (kar je precej v skladu s členom 15(2)), medtem ko imajo žrtve in druge „navzoče osebe“ možnost (ne pa tudi obveznost) prijave. Te pravne določbe so običajno dopolnjene s praktičnim izvajanjem.

V vseh državah članicah je mogoče podati pisne ali ustne prijave pri policiji in/ali pravosodnih organih. Poleg tega so nekatere države članice zagotovile dodatne kanale za prijavljanje.

Zvezni zakon AT določa različne sisteme prijavljanja za hitro in učinkovito prijavo kaznivih dejanj v smislu členov 3 do 8 Direktive: (1) dolžnost javnih organov, da prijavljajo; (2) sistem žvižgaštva urada državnega tožilca za gospodarske zadeve in korupcijo; (3) sistem žvižgaštva organa za finančne trge in (4) obveznost ponudnikov plačilnih storitev, da prijavljajo hude operativne ali varnostne incidente. V okviru zveznega kriminalističnega urada je bil ustanovljen poseben urad za prijavljanje kibernetskega kriminala. Poleg tega zvezno ministrstvo za notranje zadeve sodeluje z zvezno gospodarsko zbornico. Tako potekajo različna elektronska obveščanja in kampanje, ki javnost spodbujajo k prijavljanju zadevnih kršitev prava.

V BE ministrstvo za gospodarstvo upravlja enotno kontaktno točko za žrtve goljufij, prevar, zvijač in sleparij. Poleg tega je organ za finančne storitve in trge pravno vzpostavil in dal na voljo kanal za žvižgaštvo za vse prijave v zvezi s kreditnimi ali naložbenimi proizvodi in storitvami.

V CY so ciprska policija ter centralna banka Cipra in nacionalni organ za varnost omrežij in informacijskih sistemov z zakonodajnim ukrepom uradno določeni kot pristojni nacionalni organi, odgovorni za vzpostavitev ustreznih kanalov za prijave in komuniciranje.

V CZ za organe na podlagi kazenskega prava velja dolžnost prijavljanja.

V DE morajo pooblaščeni subjekti nemudoma prijaviti sumljive transakcije. Hkrati so bili na zvezni ravni sprejeti nezakonodajni ukrepi, kot sta institucionalizirano javno-zasebno partnerstvo za namene odkrivanja, preprečevanja, preiskovanja ali pregona kaznivih dejanj iz členov 3 do 8 Direktive ter platforma za izmenjavo informacij.

V EL je grška vlada poleg splošnih kanalov za prijavo vzpostavila spletno državno storitev, kjer lahko državljani neposredno oddajo prijave zoper kazniva dejanja, storjena na spletu. Obenem morajo kreditne institucije in drugi ponudniki plačilnih storitev Banki Grčije (ki je pristojna za tovrstne prijave) nemudoma prijaviti vse morebitne primere goljufij.

V ES Banka Španije poleg splošnih kanalov za prijavo kaznivih dejanj zagotavlja kanal za prijavo v sodelovanju z nacionalnim uradom za kibernetsko varnost.

Italijanska zakonodaja zagotavlja, da pravosodna policija državnemu tožilcu pravočasno sporoča informacije o kaznivih dejanjih, ki jih pridobi na lastno pobudo ali po prijavi oziroma pravdnem postopku. Izmenjava informacij se spodbuja tudi prek digitalnih platform.

LT ima več kanalov za prijavo kaznivih dejanj iz členov 3 do 8 Direktive, in sicer prek spletne strani (portal e-policije), prek splošne telefonske številke za nujne primere 112, osebno, po elektronski pošti, z besedilnim sporočilom ter prek mobilne aplikacije e-policije in drugih avtomatskih sredstev. Ponudniki plačilnih storitev, finančne institucije in drugi pooblaščeni subjekti, Banka Litve in služba za preiskave finančne kriminalitete so dolžni pristojnim organom preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj sporočiti utemeljene sume kaznivih dejanj in/ali drugih nezakonitih ravnanj.

V LU je na voljo spletno mesto z razlago, kako prijaviti goljufije. Komisija za nadzor finančnega sektorja je določila smernice za odkrivanje finančnih goljufij, obenem pa od vseh uradov pod njenim nadzorom zahteva, da nemudoma prijavijo vse morebitne goljufije in incidente zaradi zunanjih računalniških napadov.

V RO velja obveznost prijavljanja za javne uslužbence in osebe na vodstvenih položajih v javnih organih, osebe, ki izvajajo storitve v javnem interesu, in osebe, ki delajo v nadzornih organih.

V SI velja obveznost prijavljanja kaznivih dejanj za vse državne organe in organizacije z javnim pooblastilom.

V FR platforma Perceval, ki je bila vzpostavljena s pravnim aktom, omogoča žrtvam prijavljanje goljufij in ponarejanj v zvezi z bančnimi karticami. Podobna platforma je na voljo za prijavljanja kibernetskega kriminala. Obenem se uporabljajo sankcije za vse (fizične ali pravne) osebe, ki s takojšnjim ukrepanjem ne preprečijo kaznivih dejanj, kar pomeni splošno obveznost prijavljanja.

V HU je obveznost prijavljanja kaznivih dejanj določena le za predstavnike oblasti, javne uslužbence in organizacije zakonitih poklicnih zastopnikov. Madžarska nacionalna banka na svojem spletnem mestu v obliki mnenja spodbuja finančne institucije, da prijavljajo sume goljufij.

V MT nacionalna kontaktna točka spodbuja zlasti finančne institucije, da prijavljajo sume goljufij in ponarejanj v zvezi negotovinskimi plačilnimi sredstvi.

V PT je poleg pravno vzpostavljenega kanala za žvižgaštvo na voljo sistem za prijavljanje kibernetskega kriminala „z enim klikom“, kjer je mogoče slediti povezavi, s katero se takoj odpre elektronska pošta, namenjena pristojnim organom.

V SE je nekatere vrste kaznivih dejanj, kot so goljufije v zvezi s kreditnimi karticami, mogoče prijaviti tudi prek e-storitve policijske službe. Akterji v bančnih in finančnih dejavnostih so obvezani policijski službi prijaviti sumljive dejavnosti, povezane z morebitnimi primeri pranja denarja ali financiranja terorizma ali premoženjem, ki sicer izvira iz kaznivega dejanja. Hkrati poteka reden dialog med bančnimi in finančnimi operacijami ter nacionalnim centrom policijske službe za goljufije.

V SK je s pravnimi določbami opredeljena zahteva (vključno s postopki), da javni organi in druge pravne osebe nemudoma prijavijo kazniva dejanja organom preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj. Za pooblaščene osebe in zlasti za banke veljajo tudi obveznosti prijavljanja v zvezi s pranjem denarja.

V NL in PL so bili namesto tega sprejeti nezakonodajni ukrepi za izvajanje člena 15 Direktive. Linije nizozemske policije za pomoč državljanom in spletno mesto policije zagotavljajo primeren kanal za prijavo goljufij v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi organom. Nizozemska policija se je obenem zavezala, da bo finančne institucije in druge pravne osebe spodbujala k prijavljanju morebitnih sumov goljufij. Primer tega prizadevanja je med drugim enota za finančne goljufije, ki deluje v vseh policijskih enotah na Nizozemskem. Obenem so štiri največje banke in ICS Cards s policijo podpisali dogovor o skupnem boju proti (bančnim) goljufijam in zvabljanju. V PL vse policijske enote 24 ur na dan vse dni v tednu sprejemajo prijave kaznivih dejanj. Poleg tega jih je zaradi narave kaznivih dejanj, storjenih z uporabo računalniške tehnologije, mogoče kontaktirati neposredno prek specializirane organizacijske enote policijske uprave. Da bi se obenem zagotovilo najhitrejše možno sodelovanje z bančnim sektorjem, je bil vzpostavljen kanal za sodelovanje med uradom policijske uprave za boj proti kibernetskemu kriminalu in centrom za bančno varnost poljskega združenja bank.

Člen 15(2) Direktive ni bil prenesen v BG; EE in HR.

## 2.5 Podpora žrtvam in preprečevanje

a) Pomoč in podpora žrtvam

Pomoč in podpora fizičnim in pravnim osebam, katerih osebni podatki so bili zlorabljeni, sta zagotovljeni s členom 16(1) Direktive. Ukrepi bi morali vključevati: (a) nudenje posebnih informacij in svetovanja glede zaščite pred negativnimi posledicami takih kaznivih dejanj in (b) zagotovitev seznama institucij, ki se ukvarjajo z različnimi vidiki kaznivih dejanj, povezanih z identiteto, in podporo žrtvam.

Prav tako bi pravne osebe, ki so žrtve kaznivih dejanj iz členov 3 do 8 Direktive, morale imeti dostop do informacij o (a) postopkih za vložitev prijav, (b) pravici do prejema informacij o zadevi, (c) razpoložljivih postopkih za vložitev pritožb, kadar pristojni organ ne spoštuje pravic žrtev med kazenskim postopkom, in (d) kontaktnih podatkih za obveščanje o njihovi zadevi (člen 16(3) Direktive).

V večini držav članic zakonik o kazenskem postopku vsebuje predpise o žrtvah in njihovih pravicah, med njimi tudi nekatere posebne določbe o pravicah žrtev do informacij in pomoči med postopkom, pravici do svetovanja in pravici do pritožbe. S posebnim aktom za prenos Direktive je pogosto dopolnjeno to, kar je že določeno v zakoniku o kazenskem postopku. Pravne osebe so običajno obravnavane v ločenih pravnih določbah zakonika o kazenskem postopku ali drugje. Poleg tega so za pomoč in podporo žrtvam kaznivih dejanj iz členov 3 do 8 Direktive na voljo različne informacijske kampanje, letaki, namenska spletna mesta, okrožnice itd.. Tako je v AT, BE (kar zadeva člen 16(1)), CY, CZ, DE, IT, LT, LU (kar zadeva člen 16(1)), LV (kar zadeva člen 16 (3)), RO, SI (kar zadeva člen 16(3)), EE, FI (kar zadeva člen 16(1)), FR (kar zadeva člen 16(1)), HR, HU, NL, PL (kar zadeva člen 16(3)), PT, SE in SK. Z izjemo MT člen 16(1) in/ali člen 16(3) Direktive nista bila nikjer prenesena dobesedno ali skoraj dobesedno.

Seznam akreditiranih svetovalnih ustanov, ki zagotavljajo pomoč žrtvam, kot je navedeno v točki (b) člena 16(1) Direktive, je navadno na voljo na spletu in se torej izvaja v praksi.

b) Preprečevanje

Na podlagi člena 17 o preprečevanju morajo države članice sprejeti ustrezne ukrepe, kot so kampanje obveščanja in kampanje za ozaveščanje ter raziskovalni in izobraževalni programi. Ta oddelek temelji na oceni informacij, ki so jih države članice sporočile Komisiji, ter na spletni odprtokodni raziskavi o obstoju ukrepov za preprečevanje. Kot je opisano v preglednici 2 v nadaljevanju, se ukrepi za preprečevanje, če so bili opredeljeni, nanašajo predvsem na kibernetski kriminal in spletne goljufije. V nekaterih državah so sicer na voljo tudi informacije o preprečevanju goljufij, ki jih običajno zagotavlja policija.

*Preglednica 2 Ukrepi za preprečevanje*

| DČ | Ukrepi |
|---|---|
| **AT** | Zvezna policija na svojem spletnem mestu in družbenih omrežjih redno zagotavlja informacije o načinih samozaščite pred goljufijami. Sodelovanje z deležniki, kot je gospodarska zbornica, se podpira in izvaja v okviru projektov elektronskega trgovanja. |
| **BE** | Na voljo so različna spletna mesta z gradivi za svetovanje in ozaveščanje, kot jih med drugim upravlja belgijski center za kibernetsko varnost (CCB). Z iskanjem po spletu je bilo mogoči ugotoviti določeno sodelovanje z deležniki, npr. organizacije, ki predstavljajo finančni sektor, so sodelovale z državnim tožilstvom v Bruslju pri pripravi gradiva za ozaveščanje. |
| **BG** | Leta 2021 se je v Bolgariji začela kampanja za boj proti „finančnim mulam“, ki jo vodi združenje bank, izvaja pa se skupaj z generalnim direktoratom za boj proti organiziranemu kriminalu in tožilstvom. Generalni direktorat je začel tudi kampanjo proti zvabljanju. |
| **CY** | Pododdelek za kibernetski kriminal v okviru policije na svojem spletnem mestu zagotavlja informacije in svetovanje o zadevah, kot so digitalne goljufije, ter informacije o prihajajočih dogodkih, npr. kampanjah za ozaveščanje. Primer tega je informacijska kampanja o informacijski varnosti, ki jo izvajajo policija, centralne banke, združenje bank in organ za digitalno varnost. |
| **DE** | Zvezni kriminalistični urad (BKA) na svojem spletnem mestu ponuja pregled ukrepov, namenjenih institucionaliziranemu javno-zasebnemu partnerstvu za namene odkrivanja, preprečevanja, preiskovanja ali pregona kaznivih dejanj, zajetih z Direktivo, npr. partnerstvo med zveznim kriminalističnim uradom (BKA), zveznim uradom za informacijsko varnost in nemškim kompetenčnim centrom za boj proti kibernetskemu kriminalu (German Competence Centre against Cyber Crime e.V., G4C), združenjem finančnih institucij in podjetij iz sektorja varnosti IT. Zvezni kriminalistični urad je tudi začel konferenco o kibernetskem kriminalu C³, platformo za izmenjavo med organi, podjetji, znanostjo in politiko. G4C pripravlja tudi informativne brošure in izvaja usposabljanje. Nazadnje, zvezni kriminalistični urad sodeluje tudi v ukrepih preprečevanja na področju kibernetskega kriminala na ravni zveznih dežel, na nacionalni ravni pa je povezan z drugimi policijskimi in nepolicijskimi organi in organizacijami (deležniki) ter krepi sodelovanje, zlasti na področju aktualnih tem. |
| **FR** | Ministrstvo za notranje zadeve objavlja informacije o preprečevanju kibernetskega kriminala. Platforme, ki so na voljo za prijavljanje kibernetskega kriminala, vključujejo tudi preventivna sporočila ter službo nacionalne policije za obveščanje in komuniciranje (SICoP). Med drugimi primeri so smernice, ki jih je izdala Banka Francije, ali smernice o preprečevanju goljufij, ki jih je objavila nacionalna projektna skupina za boj proti goljufijam, v kateri so združeni različni upravni in izvršilni organi. |
| **EL** | Oddelek za kibernetski kriminal in policijska uprava s televizijskimi kampanjami, izobraževalnimi govori in spletnimi informacijami zelo dejavno obveščata javnost, ozaveščata in zmanjšujeta tveganje, da bi ljudje postali žrtve goljufij. |
| **ES** | Španski nacionalni inštitut za kibernetsko varnost in davčna uprava na svojih spletnih mestih ponujata ustrezne informacije za preprečevanje zvabljanja, izsiljevalske programske opreme itd. v poslovnih okoljih. |
| **HR** | Ministrstvo za notranje zadeve zagotavlja spletne informacije o spletnih goljufijah in upravlja kanal Youtube, namenjen „goljufijam in računalniški varnosti“, ki vsebuje videe o kibernetskih prevarah. |
| **IT** | Oddelek za zakladništvo, ki je odgovoren za preprečevanje goljufij v zvezi s plačilnimi sredstvi, že promovira različne pobude na lokalni ravni v sodelovanju z lokalnimi upravami in univerzitetnim sektorjem, pri čemer organizira seminarje in delavnice, namenjene kategorijam, ki so vključene v ponarejanje denarja, vključno z državljani. |
| **LT** | Informacije o preprečevanju so na voljo na spletnem mestu regulativnega organa za komunikacije v zvezi s spletnimi goljufijami, na spletnem mestu policije pa o najpogostejših vrstah spletnih goljufij. Hkrati je eden od ciljev nacionalne strategije za kibernetski kriminal krepitev preprečevanja kibernetskega kriminala in nadzora nad njim, zlasti z razvojem učinkovitega sodelovanja med organi preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj in drugimi deležniki. |
| **LV** | Komisija za finančne in kapitalske trge je razvila različna spletna orodja za zagotavljanje informacij |

| | |
|---|---|
| | in smernic o vprašanjih finančne varnosti in goljufij. Hkrati so bile organizirane različne kampanje v sodelovanju z državno policijo in centrom za varstvo pravic potrošnikov. |
| **NL** | Vzpostavljeni so ukrepi, kot je organizacija „Fraudehelpdesk“ (linija za pomoč v zvezi z goljufijami), ki jo subvencionira nizozemska vlada. Kadar gre za prijavljanje goljufivih dejavnosti, je Fraudehelpdesk del SAFECIN stichting (fundacija za boj proti finančnemu in gospodarskemu kriminalu na Nizozemskem), v kateri sodeluje vlada. |
| **SE** | Reden dialog poteka med bančnimi in finančnimi operacijami ter nacionalnim centrom policijske službe za goljufije (NBC). Poleg tega NBC tudi za namene preprečevanja kriminala sodeluje na primer z akterji v elektronskem trgovanju. V teh stikih je poudarjen pomen prijavljanja goljufij policiji. |

V desetih državah članicah (CZ, EE, FI, HU, MT, PL, PT, RO, SI, SK) ni bilo mogoče najti nobenih informacij o ustreznih ukrepih za preprečevanje in izvajanju v praksi, čeprav je v MT in RO ta obveznost upoštevana v zakonodaji, ki natančno sledi besedilu Direktive.

## 3. Sklepne ugotovitve in naslednji koraki

Z Direktivo je bil v vseh državah članicah dosežen primerljiv znaten napredek pri inkriminaciji goljufij in ponarejanj v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi, kar olajšuje čezmejno sodelovanje organov preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj, ki preiskujejo tovrstna kazniva dejanja. Države članice so spremenile kazenske zakonike in drugo zadevno zakonodajo, racionalizirale postopke in vzpostavile ali izboljšale programe sodelovanja. Komisija priznava, da so države članice v prenos Direktive vložile znatna prizadevanja.

Vendar obstajajo še možnosti za to, da države članice s popolnim izvajanjem vseh določb Direktive v celoti izkoristijo njen potencial. Dosedanja analiza kaže, da so med glavnimi izboljšavami, ki jih morajo države članice doseči, člen 2, točka (d), ki opredeljuje virtualno valuto; člen 7 o kaznivih dejanjih, povezanih s pripomočki, ki se uporabljajo za storitev kaznivih dejanj, in člen 8(2) o poskusu; člen 9(6) o sankcijah za fizične osebe, kadar so kazniva dejanja storjena v okviru hudodelske združbe; člen 14 o izmenjavi informacij in člen 16 o pomoči in podpori žrtvam.

Komisija bo države članice še naprej podpirala pri izvajanju Direktive. Predvsem bo v letu 2023 objavljen namenski razpis za zbiranje predlogov.

Komisija je odločena zagotoviti, da se prenos zaključi v vseh državah članicah EU in da se določbe izvajajo pravilno. To vključuje spremljanje, da so nacionalni ukrepi skladni z ustreznimi določbami Direktive. Po potrebi bo Komisija s postopki za ugotavljanje kršitev uporabila svoja izvršilna pooblastila na podlagi Pogodb.